

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

26 באוקטובר 2015

964

י"ג בחשוון התשע"ו

עמוד

הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 81) (משמר בתי המשפט), התשע"ו-2015 112

**הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 81) (משמר בתי המשפט),
התשע"ו-2015**

הוספת פרק ג' 1. בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984¹, אחרי סעיף 106 יבוא:

"פרק ג' 1: משמר בתי המשפט

הגדרות 106א. בפרק זה –

"אנשי משמר בתי המשפט" – ממונה הביטחון, הסגל הפיקודי

ומאבטחי משמר בתי המשפט;

"חוק להסדרת הביטחון" – חוק להסדרת הביטחון בגופים

ציבוריים, התשנ"ח-1998²;

"חוק סמכויות שמירה" – חוק סמכויות לשם שמירה על

ביטחון הציבור, התשס"ה-2005³;

ד ב ר י ה ס ב ר

הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (להלן – החוק להסדרת הביטחון). גם התרחבות משמר בתי המשפט, חשיבות תפקידיו בהיותו משמר הרשות השופטת וטיב הסמכויות המוקנות לו, העלו את הצורך בעיגון פעילותו בחקיקה ראשית, ולהתאמה למצב הקיים. לפיכך מוצע לעגן את סמכויות אנשי משמר בתי המשפט בפרק נפרד בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – החוק) ולהתיימן לדרישות התפקיד כפי שעלו מפעילותו השוטפת של המשמר במשך שנות פעילותו.

סעיף 1 משמר בתי המשפט משמש כמשמר של הרשות השופטת. לכן מוצע לעגן את ההוראות לגביו בחוק, בהיותו החוק המרכזי המסדיר את פעילותה של הרשות השופטת.

לפיכך מוצע להוסיף לחוק את פרק ג' שכותרתו "משמר בתי המשפט" ובו ייקבעו, בין השאר, תפקידי המשמר, סמכויותיו וכן תנאי הכשירות הנדרשים מממונה הביטחון, הסגל הפיקודי ומאבטחי המשמר.

לסעיף 106א המוצע

מוצע להגדיר מונחים שבהם יש שימוש בהוראות החוק המוצעות ובהם:

להגדרה "אנשי משמר בתי המשפט" – משמר בתי המשפט מונה כיום כ-750 מאבטחים, מאבטחות וסגל פיקודי. מאבטחי המשמר הם עובדי המדינה, אשר מקבלים את הכשרתם בבית הספר של המשמר והם כפופים לממונה הביטחון המשמש כמפקד המשמר ולסגל הפיקודי של המשמר. לשם הנוחות, מוצע לכלול את ממונה הביטחון, הסגל הפיקודי ומאבטחי משמר בתי המשפט תחת ההגדרה "אנשי משמר בתי המשפט".

בללי מקום המדינה ועד שנת 1995, האבטחה והשמירה על הסדר הציבורי בבתי המשפט היתה באחריותה של משטרת ישראל. שוטרים וקציני משטרה לובשי מדים נכחו באולמות בתי המשפט, אבטחו את היכלות המשפט ונתנו מענה להפרות סדר וחוק. בשנת 1995 הוקם משמר בתי המשפט, אשר קיבל לידי את תפקידי השוטרים ואת סמכויותיהם בשמירה על הסדר הציבורי בבתי המשפט ובאבטחת השופטים, הרשמים ועובדי בתי המשפט.

מאז ועד היום משמר בתי המשפט אחראי הן על אבטחת השופטים, הרשמים ועובדי בתי המשפט ובכלל זה על אבטחת שופטים ורשמים מאוימים בביתם, והן על השמירה על בתי המשפט ועל הסדר הציבורי בהם, ובכלל זה על מניעת הפרות סדר, התפרעויות והפרת חוק בבתי המשפט.

אנשי משמר בתי המשפט פועלים מכוח הסמכה שניתנה להם בצו של שר המשטרה משנת 1995 (להלן – צו שר המשטרה) לפי פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן – פקודת החיפוש). פקודה זו בוטלה בחלקה והוחלפה בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן – חוק המעצרים).

בית המשפט הוא זירה יוצאת דופן לאירועי הפרות סדר ציבורי לנוכח האפשרות הטמונה בו לעימותים. משמר בתי המשפט סיגל לעצמו במשך שנים ארוכות מומחיות ייחודית בטיפול באירועי הפרות סדר ציבורי בתחום בתי המשפט. מומחיות זו ודרך העבודה הייחודית של המשמר חייבו עיגון של מודל חוקי שונה מגופים אחרים שההוראות וההנחיות לגביהם מוסדרים במסגרת החוק להסדרת

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; התשע"ה, עמ' 241.

² ס"ח התשנ"ח, עמ' 348.

³ ס"ח התשס"ה, עמ' 758.

”חפץ אסור” – כל אחד מאלה:

(1) כלי ירייה – כהגדרתו בחוק כלי הירייה, התש”ט-1949⁴;

(2) חומר נפץ – כהגדרתו בחוק חומרי נפץ, התשי”ד-1954⁵;

(3) סכין או אולר – כהגדרתם בסעיף 184 לחוק העונשין, התשל”ז-1977⁶ (להלן – חוק העונשין), וכל נשק קר אחר;

(4) חומר מסוכן – כהגדרתו בחוק החומרים המסוכנים, התשנ”ג-1993⁷;

(5) סם מסוכן – כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל”ג-1973⁸;

(6) כל חפץ, לרבות בעל חיים, למעט כלב נחיה, אשר יש בו או בשימוש בו כדי לפגוע בשלום הציבור או בסדר בבית המשפט; בפסקה זו, ”כלב נחיה” – כהגדרתו בחוק איסור הפליית עיוורים המלווים בכלבי נחיה, התשנ”ג-1993⁹;

”ממונה הביטחון” – מי שמונה לפי סעיפים 106 ו-1106;

”נשק” – כהגדרתו בסעיף 2 לחוק סמכויות שמירה;

”סגל פיקודי” – הסגל הפיקודי שמונה לפי סעיפים 106 ו-1106;

”קצין מוסמך” – כהגדרתו בפסקאות (א)(2) ו-(ב) להגדרה ”קצין מוסמך” שבחוק להסדרת הביטחון.

משמר בתי המשפט 106 ב. תפקידי משמר בתי המשפט הם:
ותפקידי

ד ב ר י ה ס ב ר

מוסמך” שבחוק להסדרת הביטחון. בהתאם להגדרה זו, הקצין המוסמך הוא קצין משטרה לגבי פעולות אבטחה פיזיות, ונציג שירות הביטחון הכללי לגבי התאמה ביטחונית ופעולות לאבטחת מידע.

לסעיף 106 ב המוצע

מוצע לעגן בחקיקה את שני התפקידים המרכזיים שאותם ממלא משמר בתי המשפט מאז הקמתו: האחד, הגנה על הרשות השופטת באמצעות אבטחת השופטים, הרשמים ועובדי בתי המשפט, לרבות מחוץ לכותלי בית המשפט. השני, שמירה על הסדר הציבורי ועל ביטחון הציבור בבתי המשפט, בסביבתו הקרובה ובהנהלת בתי

להגדרה ”חפץ אסור” ו”נשק” – לא אחת מתגלה סם מסוכן תוך כדי חיפוש בכניסה לבית המשפט. לפיכך, מוצע לכלול בהגדרה ”חפץ אסור”, שאנשי משמר בתי המשפט מוסמכים לתפוס, גם סם מסוכן כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל”ג-1973, וכן חפץ אשר יש בו או בשימוש בו כדי לפגוע בשלום הציבור או בסדר בבית המשפט. כמו כן, מוצע להגדיר ”נשק” בהתאם להגדרה הקבועה בסעיף 2 לחוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, התשס”ה-2005 (להלן – חוק סמכויות שמירה).

להגדרה ”קצין מוסמך” – מוצע להגדיר ”קצין מוסמך” בהתאם לקבוע בפסקאות (א)(2) ו-(ב) להגדרה ”קצין

⁴ ס”ח התש”ט, עמ’ 143.

⁵ ס”ח התשי”ד, עמ’ 64.

⁶ ס”ח התשל”ז, עמ’ 226.

⁷ ס”ח התשנ”ג, עמ’ 28.

⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ’ 526.

⁹ ס”ח התשנ”ג, עמ’ 48.

(1) להגן על השופטים, הרשמים ועובדי בתי המשפט ובכלל זה, לבצע כל פעולה הנדרשת לשם שמירה על ביטחונם, לרבות מחוץ לכותלי בית המשפט;

(2) לשמור על הסדר הציבורי ועל ביטחון הציבור בבית המשפט, בסביבתו הקרובה ובהנהלת בתי המשפט.

ממונה הביטחון ותפקידיו 106ג. (א) מנהל בתי המשפט, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים, ימנה ממונה ביטחון ובלבד שלא ימונה לממונה ביטחון אלא מי שהקצין המוסמך אישר כי הוא עומד בתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 4(ג) לחוק להסדרת הביטחון.

(ב) ממונה הביטחון ישמש מפקד משמר בתי המשפט ויהיה אחראי על ביצוע תפקידי משמר בתי המשפט לפי חוק זה, על אבטחת מידע מסוג המצוי ברשות בתי המשפט וכן על ביצוע ההוראות לפי פרק זה.

סגל פיקודי 106ד. למשמר בתי המשפט ימונה סגל פיקודי ובלבד שלא ימונה לסגל הפיקודי אלא מי שהקצין המוסמך אישר לגביו כי הוא עומד בתנאי הכשירות הקבועים בסעיפים 4(ג) ו-5(ב) עד (ד) לחוק להסדרת הביטחון, בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

(5) הוא בעל רישיון לנשיאת כלי ירייה לפי חוק כלי הירייה, התש"ט-1949 (להלן – חוק כלי ירייה), או שמנהל משרד הבריאות או מי שהוסמך על ידו אישר שאין בידו מידע בנוגע למועמד כאמור בסעיפים 11א או 11ב לחוק כלי ירייה, אשר בשלו היה ממליץ שלא לתת רישיון לנשיאת כלי ירייה לאותו מועמד;

(6) הוא המציא אישור מאת רופא מורשה בדבר כשירותו הרפואית כפי שיקבע השר לביטחון הפנים בתקנות, בהתייעצות עם שר הבריאות;

(7) אין מניעה, לדעת הקצין המוסמך, לאשר את כשירותו של המועמד מטעמים של שלום הציבור או ביטחון המדינה, לרבות לעניין עברו הפלילי;

(8) נקבעה התאמתו הביטחונית מקום שלמשרתו נקבע סיווג ביטחוני.

כמו כן, לנוכח העובדה כי בתי המשפט לעניינים מקומיים פועלים לעתים במבנים השייכים לרשות המקומית והמאובטחים על ידה, מוצע ללבן לפני הקריאה השנייה והשלישית את סוגיית האבטחה בבתי המשפט לעניינים מקומיים בויקה לחוק זה, בתיאום בין השר לביטחון הפנים, שר הפנים ושר המשפטים.

לסעיף 106ד המוצע

מוצע לקבוע כי למשמר בתי המשפט ימונה סגל פיקודי לאחר שהקצין המוסמך אישר כי המועמדים עומדים בתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 4(ג) לחוק להסדרת הביטחון כמפורט לעיל וכן כי עמדו בהצלחה במסלול הכשרה מקצועית שאישר הקצין המוסמך בתחום

המשפט ובכלל זה מניעה של הפרות סדר, התפרעויות והפרת חוק בבתי המשפט.

לסעיף 106ה המוצע

מוצע לקבוע כי בראש משמר בתי המשפט יעמוד ממונה הביטחון אשר ישמש מפקד משמר בתי המשפט ויהיה אחראי על מילוי תפקידי המשמר ועל אבטחת מידע מסוג המצוי ברשות בתי המשפט. מוצע להבהיר כי ממונה הביטחון, כמו כל אנשי משמר בתי המשפט, הוא עובד המדינה אשר על מינויו חלות הוראות חוק שירות המדינה (מינויים), התש"ט-1959 (להלן – חוק המינויים). נוסף על כך, מוצע לקבוע כי ממונה הביטחון ימונה בידו מנהל בתי המשפט בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים, ובלבד שהקצין המוסמך אישר כי הוא עומד בתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 4(ג) לחוק להסדרת הביטחון. להלן תנאי הכשירות לממונה הביטחון כפי שהם נמנים בסעיף 4(ג) האמור:

(1) הוא אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל;

(2) מלאו לו 25 שנים;

(3) הוא בוגר קורס פיקודי בצבא הגנה לישראל, במשרת ישראל, בשירות הביטחון הכללי, בשירות בטיחה או ביחידת הממונה על הביטחון במערכת הביטחון, או שהוא בעל ניסיון של שלוש שנים רצופות לפחות, במהלך חמש השנים שקדמו להגשת הבקשה, בעיסוק בתחום הביטחון או האבטחה, המכשיר אותו, לדעת הקצין המוסמך, לשמש כממונה ביטחון;

(4) הוא בעל תואר אקדמי;

106ה. ממונה הביטחון רשאי להסמיך אדם למאבטח משמר בתי המשפט, אם עמד בתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 8(1) עד (7) לחוק סמכויות שמירה.	מאבטח משמר בתי המשפט
106ו. אנשי משמר בתי המשפט יהיו עובדי המדינה ועל מינויים יחולו, נוסף על הוראות סעיפים 106ג עד 106ה, הוראות חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959 ¹⁰ .	אנשי משמר בתי המשפט – עובדי המדינה
106ז. (א) לשם ביצוע תפקידי משמר בתי המשפט לפי חוק זה, יהיו לאיש משמר בתי המשפט הסמכויות האלה בבית המשפט ובסביבתו הקרובה:	סמכויות חיפוש ותפיסה וסמכויות נלוות
(1) לתת הוראות לכל אדם המפריע לסדר הציבורי או המתנהג באופן אלים או בניגוד להוראות הדין החלות בבית המשפט, או לכל אדם שקיים חשש סביר לגביו שינהג כאמור;	
(2) לדרוש מאדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;	

ד ב ר י ה ס ב ר

יצוין כי לעניין אחריות אזרחית למעשה שעשו במסגרת תפקידם, תחול על אנשי משמר בתי המשפט חסינות עובד ציבור הקבועה בסעיף 7א(א) לפקודת הנויקין [נוסח חדש] ולעניין אחריות פלילית תעמוד להם הגנת הצידוק הקבועה בסעיף 34ג לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין).

לסעיף 106ה המוצע

כאמור לעיל, אנשי משמר בתי המשפט פועלים כיום מכוח הסמכה שניתנה להם בצו שר המשטרה לפי סעיפים 4 ו-25א לפקודת החיפוש פקודה זו בוטלה בחלקה ובכלל זה בוטל סעיף 4 שבה והוחלפה בחוק המעצרים שבו נקבעו הסדרים עדכניים לסמכויות השונות ובכלל זה, סמכות העיכוב והמעצר.

מוצע לעגן בחקיקה ראשית ובאופן מפורש את סמכויות אנשי משמר בתי המשפט הדרושות להם לצורך מתן מענה יעיל להפרות סדר בתחום בתי המשפט וסביבתם הקרובה ולשמירה על שלומם וביטחונם של הגורמים הפועלים ברשות השופטת, בהתבססות על המודל הקיים היום ועריכת ההתאמות הנדרשות, והכול כפי שיפורט להלן.

לפסקאות (1) ו-(2): כדי לאפשר לאנשי משמר בתי המשפט להתמודד עם הפרות סדר המתרחשות בבתי המשפט ובסביבתם הקרובה ולפעול למניעתן, מוצע להסמיכם לתת הוראות לכל אדם המפריע לסדר הציבורי או המתנהג באופן אלים או בניגוד להוראות הדין החלות בבית המשפט, או לכל אדם שקיים חשש סביר לגביו שינהג כאמור. כמו כן, מוצע להקנות לאנשי משמר בתי המשפט

האבטחה ובתחום הסמכויות המסורות לו על פי החוק להסדרת הביטחון, כמפורט בסעיף 5(ב) עד (ד) לחוק האמור.

בסגל הפיקודי ייכללו, בין השאר, סגן ממונה הביטחון, קצין ביטחון מחוזי וסגנו, קצין ביטחון מבעלים ארצי, מנהל בית ספר משמר בתי המשפט ומדריך ראשי בבית ספר משמר בתי המשפט.

לסעיף 106ה המוצע

מוצע לקבוע כי מאבטחי משמר בתי המשפט יוסמכו בידי ממונה הביטחון ובלבד שעמדו בתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 18(7) עד (7) לחוק סמכויות שמירה. למניעת ספק, יצוין כי נוסף על תנאי כשירות אלה, ייקבעו למאבטחים תנאי כשירות נוספים מכוח חוק המינויים כגון, עמידה במבחני מיון והערכה הנערכים בבית הספר של משמר בתי המשפט.

לסעיף 106ו המוצע

הפסיקה עמדה על כך שראוי כי סמכויות שלטוניות יינתנו לעובד ציבור, הנתון למרותה ולפיקוחה של הרשות השלטונית והכפוף לכללי המשמעת והאתיקה החלים על עובדי השירות הציבורי (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פסקה 48 לפסק דינו של השופט מצא (פ"ד נ(6)), 776 (2005)).

לנוכח אופיין של הסמכויות הרחבות המוקנות לאנשי המשמר, כמו סמכות המעצר, שיש בהן משום פגיעה בזכויות יסוד, מוצע לקבוע כי אנשי משמר בתי המשפט יהיו עובדי המדינה וכי על מינויים יחולו הוראות חוק המינויים, זאת נוסף על המוצע בסעיפים 106ג עד 106ה. ההצעה תואמת גם את מצב הדברים כיום.

¹⁰ ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

(3) לערוך חיפוש בלא צו של שופט על גופם של באי בית המשפט, וכן בכלי רכב, במטען ובטובין אחרים בעת כניסה לבית המשפט אם הדבר דרוש לשם שמירה על ביטחון הציבור או לצורך קיום הוראות סעיף 256 לחוק העונשין; בפסקה זו, "חיפוש על גוף" – חיפוש על פני גופו של אדם, בבגדיו או בכליו, שאינו חיפוש חיצוני או חיפוש פנימי כהגדרתם בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), התשנ"ו-1996¹¹;

(4) לערוך חיפוש על גופו של האדם או בכלי הרכב גם שלא בעת כניסה לבית המשפט ובלבד שהתעורר חשד סביר שאדם נושא עמו שלא כדין נשק, עומד לעשות שימוש שלא כדין בנשק או שנשק המוחזק שלא כדין נמצא בכלי רכב;

(5) לתפוס חפץ אסור שהתגלה אגב החיפוש לפי סעיף זה; חפץ שנתפס לפי פסקה זו יימסר בהקדם האפשרי למשטרת ישראל ויחולו עליו הוראות הפרק הרביעי של פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן – פקודת החיפוש)¹², בשינויים המחוייבים;

(6) לדרוש שחפץ, שאינו דרוש לנושאו אותה שעה, יופקד בבית המשפט כל עוד נושאו נמצא בבית המשפט.

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מוצע להגדיר "חיפוש על הגוף" בהתאם להגדרה הקבועה בסעיף 22 לפקודת החיפוש ובסעיף 3(ד) לחוק סמכויות שמירה וכן לקבוע כללים בנוגע לביצוע החיפוש בהתאם לאלה הקבועים בסעיף 3(ג) לחוק האמור.

לפסקה (5): סעיף 25(א) לפקודת החיפוש מסמיך את אנשי המשמר לתפוס חפץ שהתגלה אגב החיפוש. מוצע לעגן סמכות זו בחוק ולקבוע כי אנשי משמר בתי המשפט מוסמכים לתפוס חפץ אסור שהתגלה אגב החיפוש. אנשי המשמר יוסמכו לתפוס, בין השאר, כלי נשק חם או קר ואף סם מסוכן שהתגלה אגב החיפוש, כמפורט בהגדרה "חפץ אסור". כמו כן, מוצע לקבוע כי חפץ שנתפס כאמור, יימסר בהקדם האפשרי למשטרת ישראל ויחולו עליו הוראות הפרק הרביעי של פקודת החיפוש, שעניינו תפיסת חפצים, בשינויים המחוייבים. יצוין כי הוראה דומה קבועה בסעיף 4(2) לחוק סמכויות שמירה.

לפסקה (6): סעיף 25(ג) לפקודת החיפוש מסמיך את אנשי משמר בתי המשפט לדרוש הפקדת חפצים מבאי בית המשפט. מוצע לעגן גם סמכות זו בחוק.

סמכות לדרוש מאדם להזדהות לפניו באמצעות הצגת תעודה מזהה.

לפסקאות (3) ו-(4) ולסעיפים קטנים (ב) ו-(ג): סעיף 25 לפקודת החיפוש מסמיך את אנשי משמר בתי המשפט לערוך, בלא צו של שופט, חיפוש על גופם של באי בית המשפט, וכן בכלי רכב, במטען ובטובין אחרים בעת כניסה לבית המשפט, אם הדבר דרוש לצורך קיום הוראות סעיף 256 לחוק העונשין, שעניינו איסור נשיאת נשק בבית המשפט. מוצע לעגן סמכות זו בחוק המוצע ולקבוע כי היא תחול גם אם הדבר דרוש לשם שמירה על ביטחון הציבור.

מוצע לקבוע כי לאנשי משמר בתי המשפט תהיה סמכות חיפוש על הגוף גם שלא בעת כניסה לבית המשפט, ובלבד שהתעורר חשד סביר שאדם נושא עמו שלא כדין נשק, עומד לעשות שימוש שלא כדין בנשק או שנשק המוחזק שלא כדין נמצא בכלי רכב. יצוין כי סמכות דומה קבועה בסעיף 3(א) ו-(ב) לחוק סמכויות שמירה.

¹¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 136.

¹² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

(ב) חיפוש על גופו של אדם לפי סעיף זה, הכרוך במגע גופני ייערך על ידי בן מינו של האדם, אלא אם כן בנסיבות העניין לא ניתן לעשות כן ויש בדחיית החיפוש סיכון בלתי סביר לשלום הציבור, לרבות שלומו של אדם.

(ג) אין לדרוש מאדם לחשוף בפרהסיה חלקי גוף שבדרך כלל הם מוסתרים אלא כדי למנוע סכנה קרובה לוודאי לשלום הציבור.

(ד) סירב אדם להישמע להוראות איש משמר בתי המשפט לפי סעיף זה, רשאי איש משמר בתי המשפט לפעול בדרכים אלה, ואף להשתמש בכוח סביר לשם כך:

(1) למנוע מאותו אדם כניסה לבית המשפט, למנוע הכנסה של מטען או של טובין אחרים לבית המשפט או למנוע כניסה של כלי רכב לבית המשפט;

(2) להוציא מבית המשפט את האדם, את המטען, את הטובין האחרים או את כלי הרכב;

(3) לעכב את אותו אדם עד לבואו של שוטר, אם יש חשש שאותו אדם יימלט או שזהותו אינה ידועה; על עיכוב לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 72 עד 74 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996¹⁵ (להלן – חוק המעצרים), בשינויים המחויבים.

106.ח. (א) היה לאיש משמר בתי המשפט חשד סביר שאדם נושא בבית המשפט או בסביבתו הקרובה נשק שלא כדין, עומד לעשות שימוש שלא כדין בנשק או שהוא עומד לבצע עבירה העלולה לסכן את ביטחונו של אדם, את ביטחון הציבור או את ביטחון המדינה, יהיו לו סמכויות עיכוב כנגד אותו אדם; על עיכוב לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 67(א) ו-72 עד 74 לחוק המעצרים, בשינויים המחויבים.

סמכות עיכוב ומעצר

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 106 ח המוצע

לסעיף קטן (א): לאנשי משמר בתי המשפט הוקנתה סמכות עיכוב בצו שר המשטרה. מוצע לעגן סמכות זו בחוק ולהתאימה להסדרים העדכניים הקבועים בחוק המעצרים. לפי המוצע, אנשי משמר בתי המשפט יוסמכו לעכב אדם כאשר קיים חשד סביר שהוא נושא בבית המשפט או בסביבתו הקרובה נשק שלא כדין או שהוא עומד לעשות שימוש שלא כדין בנשק או שהוא עומד לבצע עבירה העלולה לסכן את ביטחונו של אדם, את ביטחון הציבור או את ביטחון המדינה. מוצע להבהיר כי על העיכוב יחולו הוראות סעיפים 72 עד 74 לחוק המעצרים, כמפורט לעיל, וכן הוראת סעיף 67(א) לחוק האמור שלפיה, סמכות העיכוב חלה כדי לברר את זהותו ואת מענו או כדי לחקור אותו ולמסור לו מסמכים, במקום הימצאו.

לסעיף קטן (ד): כדי לתת כלים לאנשי משמר בתי המשפט לבצע את תפקידם במקרה של אדם המסרב להישמע להוראותיהם, מוצע להסמיכם למנוע מאדם כניסה לבית המשפט, למנוע הכנסה של טובין או כלי רכב וכן להוציאם מבית המשפט. כמו כן, אם יש חשש שאותו אדם יימלט או שזהותו אינה ידועה, מוצע להסמיך את אנשי משמר בתי המשפט לעכבו עד לבואו של שוטר למקום. מוצע לקבוע כי על סמכות עיכוב לפי סעיף זה יחולו, בשינויים המחויבים, סעיפים 72 עד 74 לחוק המעצרים, שעניינם נוהל בעיכוב, משך העיכוב ועריכת דוח עיכוב.

¹⁵ ס"ח התשנ"ו, עמ' 358.

(ב) היה לאיש משמר בתי המשפט יסוד סביר לחשד שאדם עבר עבירה בת מעצר בבית המשפט או בסביבתו הקרובה והתקיימו הנסיבות המנויות בסעיפים 23(א)(1) או 23(א)(3) וכן בנסיבות לפי סעיף 23(ב) לחוק המעצרים, מוסמך הוא לעצור את אותו אדם ולמסור אותו לידי שוטר בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר משש שעות לאחר שנעצר; על מעצר כאמור יחולו הוראות סעיפים 23(ג) ו-24 לחוק המעצרים וכן סעיף 19 לפקודת החיפוש, בשינויים המחויבים.

(ג) הורה בית המשפט על מעצרו של אדם לפי הוראות סעיפים 13, 17 ו-21 לחוק המעצרים או הורה בית המשפט על מאסרו המיידית של אדם עם מתן גזר הדין, מוסמך איש משמר בתי המשפט לבצע את המעצר ולמסור אותו לידי שוטר או סוהר, לפי העניין, בהקדם האפשרי ולא יאוחר משש שעות לאחר שנעצר.

(ד) לסגל הפיקודי, ובהעדרו לאיש משמר בתי המשפט הממונה על הפעלת יחידת המשמר בבית המשפט בעת הפעלת הסמכות לפי סעיף זה, יהיו נתונות הסמכויות הנתונות לקצין הממונה לפי סעיף 27(א) ו-27(ב) לחוק המעצרים, בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לקבוע כי אם בוצע מעצר בנסיבות האמורות, יימסר העצור לידי שוטר בהקדם האפשרי ולא יאוחר משש שעות לאחר שנעצר. כמו כן מוצע להחיל על המעצר, בשינויים המחויבים, את הוראת סעיף 23(ג) לחוק המעצרים, שלפיה לא ייעצר אדם אם ניתן להסתפק בעיכוב, את הוראת סעיף 24 לחוק המעצרים, הכוללת חובת הזדהות של מבצע המעצר והבהרת סיבת המעצר ואת הוראת סעיף 19 לפקודת החיפוש, המסדירה את השימוש בכוח בעת ביצוע המעצר.

לסעיף קטן (ג): היות שאנשי משמר בתי המשפט נמצאים באולמות המשפט שבהם מצויים השופטים על מעצרים ומאסרים, מוקנית לאנשי משמר בתי המשפט בצו שר המשטרה, סמכות לעצור אדם בהוראת שופט. מוצע לעגן סמכות זו בחוק ולקבוע כי כאשר ניתן בידי בית המשפט צו מעצר לפי הוראות סעיפים 13, 17 ו-21 לחוק המעצרים, שעניינם מעצר לפני הגשת כתב אישום ומעצר עד תום ההליכים, או כאשר ניתן בידי בית המשפט צו המורה על מאסרו המיידית של אדם עם מתן גזר הדין, מוסמך איש משמר בתי המשפט לבצע את המעצר ולמסור את העצור לידי שוטר או סוהר, לפי העניין, בהקדם האפשרי ולא יאוחר משש שעות לאחר שנעצר.

לסעיף קטן (ד): סעיף 27(א) ו-27(ב) לחוק המעצרים קובע כי לאחר ביצוע המעצר בלא צו מעצר, קצין משטרה ממונה יברר אם התקיימה עילת מעצר ואם מצא שלא התקיימה עילה כאמור, ישחרר את העצור. מוצע להקנות את הסמכויות האמורות הנתונות לקצין הממונה, לסגל

לסעיף קטן (ב) כאמור לעיל, עד להקמתו של משמר בתי המשפט, האבטחה והשמירה על הסדר הציבורי בבתי המשפט היתה מסורה למשטרת ישראל. היות שאנשי משמר בתי המשפט קיבלו לידיהם את תפקידי השוטרים בשמירה על הסדר הציבורי בבתי המשפט ובאבטחת השופטים והרשמים, הוקנתה להם בצו שר המשטרה סמכות מעצר. הניסיון מלמד כי ישנו הכרח כי תהיה בידי אנשי משמר בתי המשפט סמכות מעצר, המאפשרת להם, בין השאר, להתמודד בצורה היעילה ביותר עם אירועים של הפרות סדר ציבורי ואירועי אלימות רבי משתתפים. לפיכך מוצע לעגן בחוק את סמכות המעצר הנתונה לאנשי משמר בתי המשפט, ולהתאימה להסדרים הערכניים הקבועים בחוק המעצרים. לפי המוצע, סמכות המעצר של אנשי משמר בתי המשפט תחול בבית המשפט או בסביבתו הקרובה במקרים האלה:

(1) אם אדם עובר לפני איש משמר בתי המשפט או עבר זה מקרוב עבירה בת מעצר ואיש משמר בתי המשפט סבור, בשל כך, שאותו אדם עלול לסכן את ביטחונו של אדם, את ביטחון הציבור או את ביטחון המדינה;

(2) אם היה לאיש משמר בתי המשפט יסוד סביר לחשד שאי-מעצרו של אדם יביא לידי שיבוש הליכי משפט ובכלל זה, השפעה על עדים;

(3) אם אדם אינו מצויית להוראות איש משמר בתי המשפט שניתנו לפי סמכויות העיכוב המסורות לו בדין או אם הוא מפריע לו להשתמש בסמכויות העיכוב.

החלת סמכויות לגבי הנהלת בתי המשפט 106ט. הסמכויות הנתונות לאיש משמר בתי המשפט לפי סעיפים 106 ז' ו-106 ח יהיו נתונות לו, בשינויים המחויבים, גם לגבי הנהלת בתי המשפט.

פעולות אבטחה מחוץ לבית המשפט 106י. לשם הגנה על שופטים, רשמים ועובדי בית המשפט, כאמור בסעיף 106ב(1), יהיו לאיש משמר בתי המשפט הסמכויות לפי פרק זה, בשינויים המחויבים, גם כשהוא מבצע פעולות אבטחה שלהם מחוץ לבית המשפט, לרבות בעת ליווי כלי רכב.

זיהוי איש משמר בתי המשפט 106יא.א (א) איש משמר בתי המשפט לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי פרק זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובהתקיים שניים אלה:

(1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו ולובש מדי משמר בתי המשפט בצבע ובצורה שהורה ממונה הביטחון לעניין זה, ובלבד שהמדים כאמור אינם נחזים להיות מדי משטרה;

(2) יש בידו תעודה החתומה בידי ממונה הביטחון, המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג על פי דרישה.

(ב) חובת ההזדהות לפי סעיף קטן (א) לא תחול אם קיומה עלול לגרום לאחד מאלה:

(1) סיכול ביצוע הסמכות בידי איש משמר בתי המשפט;

(2) פגיעה בביטחון איש משמר בתי המשפט או בביטחון אדם אחר.

ד ב ר י ה ס ב ר

ועובדי בית המשפט, יהיו לאיש משמר בתי המשפט הסמכויות לפי הפרק המוצע בחוק, בשינויים המחויבים, גם בעת ביצוע פעולות אבטחה שלהם מחוץ לבית המשפט, לרבות בעת ליווי כלי רכב.

לסעיף 106יא המוצע

לנוכח אופי הסמכויות המוענקות לאנשי משמר בתי המשפט, שהן במהותן סמכויות שיטור, מוצע לחייבם לעשות שימוש בסמכויות הנתונות להם רק בעת מילוי תפקידם ובאופן שניתן לזהות אותם בציבור כבעלי סמכויות מסוג זה. זאת, בין השאר, באמצעות לבישת מדי משמר בתי המשפט וענידת תג זיהוי. במקרים חריגים, שבהם חובת ההזדהות עלולה לסכל את ביצוע הסמכות או לפגוע בביטחון איש משמר בתי המשפט או בביטחון אדם אחר, מוצע לקבוע פטור מקיום חובת ההזדהות. פטור זה יפקע בחלוף הנסיבה שבשלה ניתן הפטור ובמקרה כזה איש משמר בתי המשפט יקיים את חובת ההזדהות כאמור מוקדם ככל האפשר.

הפיקודי ובהעדרו, לאיש משמר בתי המשפט הממונה על הפעלת יחידת המשמר בבית המשפט בעת הפעלת הסמכות לפי הסעיף המוצע, בשינויים המחויבים.

לסעיף 106ט המוצע

אנשי משמר בתי המשפט פועלים כיום גם בהנהלת בתי המשפט, שהיא הגוף המופקד על ניהול מערכת בתי המשפט, שבראשה עומד לרוב שופט. לפיכך מוצע לקבוע כי סמכויות החיפוש, התפיסה, העיכוב והמעצר הנתונות לאנשי משמר בתי המשפט לפי סעיפים 106 ז' ו-106 ח לחוק המוצע והדרושות להם לצורך שמירה על הסדר הציבורי ולשם אבטחת עובדי מערכת בתי המשפט, יהיו נתונות להם, בשינויים המחויבים, גם לגבי הנהלת בתי המשפט.

לסעיף 106י המוצע

כחלק מהבטחת עצמאותה של הרשות השופטת, אנשי משמר בתי המשפט אמורים גם על אבטחת הגורמים הפועלים במסגרת הרשות השופטת מחוץ לבית המשפט. לפיכך מוצע לקבוע כי לשם הגנה על שופטים, רשמים

(ג) חלפה הנסיבה שבשלה לא קיים איש משמר בתי המשפט את חובת ההזדהות כאמור בסעיף קטן (ב), יקיים איש משמר בתי המשפט את חובתו כאמור, מוקדם ככל האפשר.

סמכות קצין מוסמך 106 י.ב. אין באמור בפרק זה כדי לגרוע מסמכות הקצין המוסמך לתת הנחיות מקצועיות למשמר בתי המשפט בכל הנוגע לפעולות אבטחה פיזית כהגדרתן בחוק להסדרת הביטחון ולעניין זה יחולו סעיפים 10 עד 11 לחוק האמור, בשינויים המחויבים.

2. תיקון חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969¹⁴, אחרי סעיף 39 א יבוא:

"משמר בתי המשפט 39.ב. איש משמר בתי המשפט ימלא את תפקידי משמר בתי המשפט לפי פרק ג' לחוק בתי המשפט גם לגבי בית הדין, ויהיו נתונות לו לשם כך הסמכויות לפי הפרק האמור, בשינויים המחויבים."

3. תיקון חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956¹⁵, אחרי סעיף 7 ד יבוא:

"משמר בתי הדין 17.ד. שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר והשר לביטחון הפנים, ולעניין בתי הדין הרבניים – גם בהסכמת השר לשירותי דת, רשאי להחיל בתקנות את הוראות פרק ג' לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984, על משמר שיפעל בבתי הדין הרבניים והשרעיים, בשינויים שייקבעו; בסעיף זה, "בית דין שרעי" – בית דין מוסלמי דתי כמשמעותו בסעיף 52 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922 עד 1947¹⁶."

4. תיקון חוק בתי הדין הדתיים הדרוויים, התשכ"ג-1962¹⁷, אחרי סעיף 28 יבוא:

"משמר בתי הדין 28.א. שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר והשר לביטחון הפנים, רשאי להחיל בתקנות את הוראות פרק ג' לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984, על משמר שיפעל בבתי הדין, בשינויים שייקבעו."

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 2 משמר בתי המשפט פועל גם בבתי הדין לעבודה. לכן, מוצע לערוך תיקון עקיף לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, ולהחיל את הוראות החוק המוצע, בשינויים המחויבים, על בתי הדין לעבודה.

סעיפים 3 ו-4 האבטחה בבתי הדין הדתיים (בתי הדין הרבניים, הדרוויים והשרעיים) מבוצעת כיום בידי מאבטחים, שאינם מחזיקים בסמכויות המפורטות בחוק זה. מאחר שצורכי האבטחה בבתי הדין הדתיים דומים לאלה של בתי המשפט, מוצע לעגן בחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1965, ובחוק בתי הדין הדרוויים, התשכ"ג-1962, אפשרות להפעלה של משמר, שלו יוקנו הסמכויות לפי חוק זה. לפיכך מוצע להסמיך את שר המשפטים, בהסכמת שר

לסעיף 106 יב המוצע כאמור לעיל, מזה כעשרים שנה משמר בתי המשפט נושא באחריות לטיפול באירועי הפרות סדר ציבורי בבתי המשפט ובאבטחת השופטים, הרשמים ועובדי מערכת בתי המשפט. עם זאת, הואיל ומשטרת ישראל נושאת באחריות כוללת לביטחון הפנים בכל תחומי מדינת ישראל, מוצע, למניעת ספק, להבהיר כי אין בהוראות החוק המוצע כדי לגרוע מסמכות הקצין המוסמך לתת הנחיות מקצועיות למשמר בתי המשפט בכל הנוגע לפעולות אבטחה פיזית כהגדרתן בחוק להסדרת הביטחון. כמו כן מוצע לקבוע כי לעניין זה יחולו, בשינויים המחויבים, סעיפים 10 עד 11 לחוק להסדרת הביטחון, שעניינם סמכות קצין מוסמך לתת הנחיות מקצועיות, עיון חוזר בהן וערר על החלטה בבקשה לעיון חוזר.

¹⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70.

¹⁵ ס"ח התשט"ז, עמ' 40; התשס"ח, עמ' 665.

¹⁶ חוקי א", כרך ג', עמ' (ע) 2738, (א) 2569.

¹⁷ ס"ח התשכ"ג, עמ' 20; התשע"ב, עמ' 518.

5. בפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969¹⁸, סעיף 25א – בטל.
6. מי שערב תחילתו של חוק זה מילא לפי דין תפקיד הנתון לפי חוק זה לאיש משמר בתי המשפט, יראו אותו כאילו מונה או הוסמך, לפי העניין, לתפקיד איש משמר בתי המשפט בהתאם להוראות לפי חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

(ב) מי שעורך חיפוש על פי סעיף קטן (א) יהיו לו הסמכויות הנתונות לשוטר לענין תפיסת חפץ שנתגלה אגב חיפוש.

(ג) מי שמוסמך לערוך חיפוש לפי סעיף קטן (א) רשאי לדרוש שחפץ שאינו דרוש לנושאו אותה שעה לצורך עיסוקו יופקד בידי כל עוד נושאו נמצא במקום מהמקומות האמורים בסעיף 256 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

6 סעיף כדי להבטיח פעילות רציפה של משמר בתי המשפט, מוצע לקבוע כי מי שערב תחילתו של חוק זה מילא לפי דין תפקיד הנתון לפי חוק זה לאיש משמר בתי המשפט, יראו אותו כאילו מונה או הוסמך, לפי העניין, לתפקיד איש משמר בתי המשפט בהתאם להוראות לפי חוק זה.

האוצר והשר לביטחון הפנים, ולעניין בתי הדין הרבניים – גם בהסכמת השר לשירותי דת, להחיל בתקנות את הוראות פרק ג' לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984 על משמר שיפעל בבתי הדין האמורים, בשינויים שייקבעו.

5 סעיף לנוכח עיגון סמכויות אנשי משמר בתי המשפט בחוק המוצע, לרבות סמכות החיפוש והתפיסה, ומאחר שסמכות שוטר לערוך חיפוש קבועה אף בסעיף 3 לחוק סמכויות שמירה, מתייתר הצורך בסעיף 25א לפקודת החיפוש ולפיכך מוצע לבטלו. נוסחו של סעיף 25א לפקודת החיפוש שמוצע לבטל הוא:

"חיפוש בבית משפט והפקדת חפצים

25א. (א) שוטר, או מי שהוסמך לכך מאת שר המשטרה, יהיה רשאי, בלא צו, לערוך חיפוש על גופם, כאמור בסעיף 22, של באי בית משפט, בית דין או מקום אחר שבו מתקיימים הליכים משפטיים, אם הדבר דרוש לצורך קיום הוראות סעיף 256 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

¹⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284; ס"ח התש"ע, עמ' 310.

